

Willis

Управление на риска

МОДЕЛИРАНЕ НА НАЦИОНАЛНИ КАТАСТРОФИЧНИ ПУЛОВЕ

● Семинар на презастрахователния брокер Willis Re

(Продължение от бр. 11)

В началото на април т.г. презастрахователният брокер Willis Re организира в столичния хотел „Радисън“ семинар за свои български клиенти, партньори и журналисти, посветен на актуалната и почти непрекъснато коментирана у нас през последните години тема (включително много подробно и професионално и във в. „Застраховател прес“) за катастрофичните рискове и тяхното управление, както и за необходимостта от създаването на катастрофичен застрахователен пул в България.

Освен по тези въпроси, двама от лекторите (Йохан Мийк, ръководител на звеното за управление на корпоративния риск в Willis Re, и Мартин Фол, дивизионен директор във

FINEX International) разгледаха съответно проблемите на риск мениджмънта в застрахователното предприятие (новата парадигма за застрахователния бизнес) и финансовите рискове.

По основната тема на семинара - „Управление на катастрофичния риск“ - говорители бяха д-р Лучиан Чирою, дивизионен директор в Willis Re и експерт по катастрофично моделиране, Рашмин Гунасекера („Застраховане на рискове от наводнения в България“), Матю Туили („Моделиране на национални катастрофични пулове“) и Гай Хъдзън („Застрахователен капацитет на пазара по отношение на катастрофичните рискове“).

В предишни броеве публикувахме презентациите на анализатора в Willis Re Йохан Мийк (разгледал практическите въпроси на управлението на риска в предприятията в контекста на промените в законодателството и нормативната уредба), на Лучиан Чирою (той разгледа въпросите за експозицията на катастрофичния риск и как най-добре да се защитим), Рашмин Гунасекера (той се спря на риска от наводнения и моделирането му. Този риск става все по-голям поради повишената урбанизация и експозиция, както и заради увеличаването на застрахователното проникване. Г-н Гунасекера дефинира риска наводнение и представи капацитета и способностите на Willis за това какви модели могат да бъдат разработени. Макар на този риск да се гледа като на помалък, той се случва все по-често във връзка с климатичните промени и съответно засяга все повече хора, а натрупващите се щети стават все по-големи; това особено много важи за страни като България) и част от презентацията на Матю Туили, която продължаваме и в настоящия брой.

Две други зависимости са важни и трябва да се имат предвид, изтъкна г-н Туили. Първата е, че страни, подложени на висок природен риск с нисък до среден брутен вътрешен продукт на глава от населението (или още по-важно - БВП на глава по паритет на покупателната способност), заемат голяма част от списъка.

Втората зависимост е, че в страни, които планират спонсорираните от държавата застрахователни схеми, има ниско застрахователно проникване. Същевременно е ясно, че съществува общо географско групиране на страните, където са предложени нови схеми. По-голяма част от тях са в Централна и Източна Европа, Близкия изток и Южна Азия, макар че подобна активност има и в други части на света като новата Карибска катастрофична схема (CCRIF). Съществува и регионален модел на реагиране и отношение към внедряването на застрахователни пулове - често правителствата показват по-голям интерес, ако съседна страна, особено ко-

гато тя е подложена на подобни рискове и има подобно социално и политическо развитие, въведе катастрофична схема.

В заключение лекторът изтъкна, че въпреки че историята на пазара на държавни застраховки е много по-кратка от историята на частния застрахователен пазар, последният расте бързо. Това се вижда от броя на новите създадени схеми по света и от големия интерес, който те провокираха сред своите съседи. Освен това съществува и ясна тенденция на развитието на държавно спонсориран катастрофични схеми. При все това подобни схеми трябва да се изграждат много внимателно и да бъдат ясни и прозрачни за обществото. Ако са зле организирани и ако не се управляват добре, те биха могли да въздействат негативно върху националния частен застрахователен пазар, както и да натоварят допълнително държавния бюджет. Обаче ако се приложат добре, такива схеми биха могли да донесат огромни преки и косвени ползи на съответната страна и да намалят некалкулирания преди това товар на правителствените задължения и отговорности.

След това думата бе дадена на Гай Хъдзън - изпълнителен директор на Willis Re, който допълни г-н Туили по отношение на проучването на целесъобразността от създаване на катастрофичен пул. Преди година и половина ние спечелихме договор от Световната банка за подпомагане на румънското министерство на вътрешните работи и административната реформа, за да разгледа то целесъобразността от създаването на катастрофичен пул там, изтъкна лекторът. Нашата работа, подкрепена от Световната банка, бе да излезем с насоки за целесъобразността от подобен пул, т. е. дали трябва да бъде създаден такъв. В момента румънският парламент продължава да обсъжда проектозакон за задължително застраховане

срещу катастрофични рискове. Според някои коментатори в Румъния това вероятно ще стане съвсем скоро. Продължаваме да работим по проучването за целесъобразност от създаването на такъв пул там.

Какво може да се каже за презастраховането и ценообразуването по отношение на катастрофичния пул? Преди всичко трябва да стане дума за катастрофичните загуби. Когато настъпят щети, те могат да бъдат много сериозни и изненадващи. Лекторът даде пример с урагана „Катрина“, бушувал в САЩ. Въпреки настъпилите големи щети, тъй като паметта на хората се оказва много къса, само след няколко години без загуби и с малко по-високи проценти на премията, всички сякаш решават, че вече всичко е наред; и тогава застрахователите почват да намаляват цените за презастрахователния капацитет, защото реален проблем няма.

Г-н Хъдзън даде примери за това как след голямо катастрофично събитие винаги има рязко увеличаване на презастрахователните ставки и че съществува о п р е д е л е н а циклическост на пазара на презастраховането. Това влияе върху формирането на печалбата и когато компаниите обявяват високи нива на своите печалби, започва силен натиск, който влияе върху ценообразуването.

Лекторът се опита да отговори на въпроса дали ще има край на този пазарен цикъл в ценообразуването. Може би когато се натрупа капацитет, който е важен за презастрахователите поради агрегатното натрупване, цикълът ще започне да изчезва. Г-н Хъдзън определи пазара като еволюиращ. Брокерите вече не са само брокери на базата на сделките, а брокери, които са консултанти. Тези, които оцелеят, ще бъдат експертите на пазара за застраховки с възможности да правят и капитални трансакции. Подписвачите също ще бъдат разглеждани като експерти, като хора, които

могат да окажат съдействие и да дадат съвети, включително и на капиталовите пазари.

Целите на застрахователните фирми и изискванията за презастрахователите ще бъдат във връзка с портфейлите, с целите и изискванията на регулаторните органи, на рейтинговите агенции. Ще има въпроси, свързани с капитализацията, с механизмите за прехвърляне на капиталов трансфер, които ще бъдат разглеждани като част от решенията. Работещите на този пазар трябва да бъдат многоаспектни експерти. Познанието ще бъде ключът за печелене на доверието на клиентите на новия век, заключи г-н Хъдзън.

В отговор на въпрос дали катастрофичните пулове допринасят за увеличаване на застрахователното проникване бе изтъкнато, че по неофициални данни обемите на застрахователните премии чувствително нарастват. Така например през последните 6 години на пазара на застраховки в Турция, т. е. след създаването на турския катастрофичен пул, премиите там са увеличени многократно. Това очевидно е свързано както с увеличаването на стойността на недвижимото имущество и на брутният вътрешен продукт, така и със съществуването на катастрофичния пул, макар че е трудно да се определи колко точно.

Бе зададен и въпрос как могат да бъдат убедени хора, живеещи в многоетажна сграда далече от заливни зони, да плащат в такъв пул не само за земетресение, но и за наводнение. Според експертите от Willis Re предимството да се въведат задължителни за всички застраховки, дори и за хората, живеещи на дваия етаж, ще бъде в това, че така премиите ще станат достъпни за всички, включително и за бедните. Принципът на солидарността е начинът да се натрупа резерв, финансов капацитет. Недостатъкът е, че подобен подход би могъл да се разгледа като въвеждане на нов данък, но трябва да се има предвид, че по отношение на наводненията щетите са много големи.

Изобщо когато се говори за задължителните схеми, има елемент на солидар-

ност. Ако си купуват застраховки срещу земетресение само хората, които обитават земетръсни райони, а срещу наводнение - само хората, които живеят в заливни зони, тогава цените на полиците ще бъдат много по-високи, тъй като във всички случаи е необходим адекватен капацитет. Това ще бъде антирешение, антиселекция. Принципът на социалната солидарност е нещо, което може да свърши работа при въвеждането на задължителен катастрофичен пул. Не е задължително в България да има задължителен катастрофичен пул, но без този начин на мислене да бъде допуснат при обсъждане на премиите и покриването на евентуалните щети, нещата ще вървят много трудно, категорични са от Willis Re.

Коментирани бяха и сроковете за изграждане на катастрофичен модел и на самия пул впоследствие. По отношение на катмодела експертите от Willis Re съобщиха, че такъв може да бъде изграден за няколко месеца, като се има предвид обстоятелството, че за България е събрана необходимата информация. Земетръсният модел за Румъния е бил изготвен за половин година. Катмодел за наводненията би отнел повече време, тъй като зависи и от това какъв модел точно ще бъде предпочетен и каква ще бъде заложената цел. Във всички случаи трудната част не е моделирането на риска, а създаването на пула. Това зависи на каква база ще бъде направен той. Ако е чрез Световната банка, процесът ще е много дълъг, тъй като банката е много бюрократична организация. От друга страна, тя ще създаде необходимата среда за подготовка и за справяне с бедствията, ще има много добро насочване на ресурсите по отношение на всички операции, на всички дейности. Същевременно трябва да има подкрепа и от страна на държавата. А да се създаде закон също изисква много време, тъй като има и други съображения, и други важни неща, които правителството трябва да извърши. Всичко зависи от базата, на която стъпваме, и от формулировката на задачата.

СЛАВИМИР ГЕНЧЕВ